

Provtagningsplan inklusive
verksamhetshistorik

MILJÖTEKNISK UNDERSÖKNING SÅGEN 20, PÅBYGGNAD

A

Koncept

2024-03-07

Uppdrag: 342067 Miljöteknisk undersökning Sågen 20,
påbyggnad

Titel på rapport: Titel på rapport.

Status: Koncept

Datum: 2024-02-22

Medverkande

Beställare: Axeloth Arkitekter

Kontaktperson: Andreas Lönnroth

Konsult: Tyréns AB

Uppdragsansvarig: My Nilsson

Handläggare: Anton Holm

Kvalitetsgranskare: My Nilsson

Revideringar

Revideringsdatum:

Version: Version.

Initialer Initialer.

Uppdragsansvarig:

My Nilsson

Datum: 2024-03-07

Handlingen granskad av:

My Nilsson

Datum: 2024-03-07

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte med provtagning	4
1.3 Avgränsningar.....	4
 2 Tidigare utredningar	 4
 3 Omgivningsförhållanden.....	 4
3.1 Generell områdesbeskrivning.....	4
 4 Verksamhetshistorik.....	 6
 5 Provtagningsplan.....	 9
5.1 Provtagningsplanens omfattning	9
5.2 Provtagningsmetod och provhantering	9
5.3 Analysprogram.....	10
 6 Redovisning	 10
 7 Referenser	 10

Bilagor

Bilaga 1 Planritning med provtagningspunkter.

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Fastigheten Sågen 20 i stadsdelen Södermalm i Stockholm står inför antagande av en ny detaljplan som avser en möjlig påbyggnad med en indragen våning mot gatan på befintligt bostadshus. Planhandlingar behöver redovisa att marken är lämplig för sitt ändamål varför en undersökning ämnas utföras inom fastigheten i syfte att säkerställa detta.

Föreliggande rapport är en sammanställning av historisk markanvändning och tidigare utredningar, samt utifrån denna ett förslag till provtagningsplan för genomförande av undersökningar.

1.2 Syfte med provtagning

Tyréns AB har på uppdrag av Axeloth Arkitekter tagit fram en provtagningsplan inklusive verksamhetshistorik för fastigheten Sågen 20 på Södermalm i Stockholm, i syfte att redogöra för planerade undersökningar inom fastigheten med koppling till historiska verksamheter vilka kan ha bidrag med föroreningar i jord och grundvatten.

1.3 Avgränsningar

Planerade undersökningar avgränsas till att endast omfatta inomhusluft till följd av att fastigheten i övrigt är bebyggd. Ingen ytterligare provtagning är möjlig inom fastighetens gränser. I det fall det blir aktuellt med hantering av överskottsmassor föreslås dessa undersökas vidare i samband med entreprenaden.

2 Tidigare utredningar

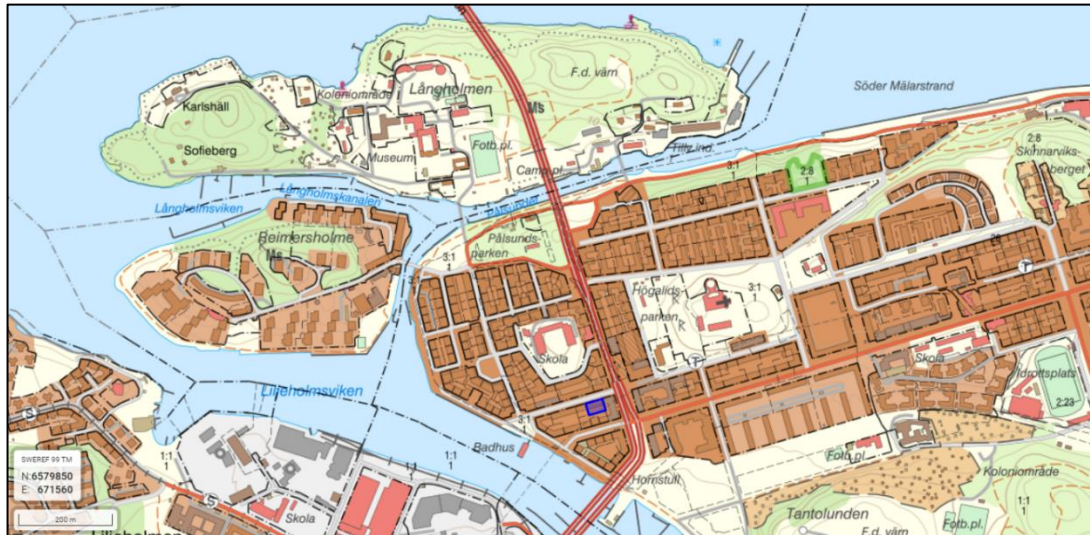
Inga tidigare utredningar i området har kommit Tyréns till känna.

3 Omgivningsförhållanden

3.1 Generell områdesbeskrivning

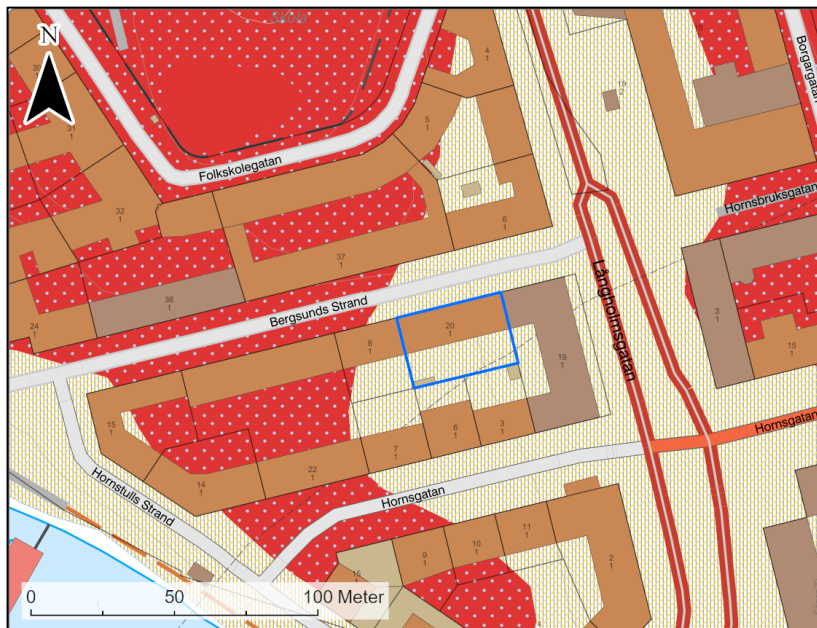
Fastigheten Stockholm Sågen 20 är 942 kvm och ligger i Hornstull i nordvästra Södermalm, se Figur 1. Sågen 20 och omgivande fastigheter

utgörs av bostadshus med mindre företagslokaler i markplan. Området klassas därför som känslig markanvändning enligt Naturvårdsverkets definition.

Figur 1. Översiktbild. Fastigheten Sågen 20 är markerad i blått nära mitten av bilden. Källa: Lantmäteriet

Jordarten i området utgörs av fyllning som överlagrar postglacial lera, se Figur 2. Fyllningen har troligen tillkommit vid byggnation av kvarteret på 1960-talet. Jorddjupet är skattat till 3-5 meter enligt SGU:s jorddjupsmodell.

Figur 2. Jordarter i området. Rött med blå prickar = Urberg överlagrat av morän, gult = postglacial lera överlagrad av fyllning. Källa: SGU:s jordartskarta och Lantmäteriet

Naturligt avsatta jordlager utgörs av lera vilket har låg genomsläpplighet. Potentiella föroreningar bedöms huvudsakligen transporteras och återfinnas i fyllnadsmaterialet. Fyllnadslagrets mäktighet i området är okänt.

4 Verksamhetshistorik

Ett förorenat område är mark, yt- eller grundvatten, sediment eller konstruktioner som innehåller föroreningar i en sådan mängd att de kan vara ett hot för människors hälsa eller miljön. Förorenade områden har huvudsakligen uppkommit genom utsläpp, spill och olyckor vid bl.a. tidigare industriell verksamhet, deponier och utfyllnader.

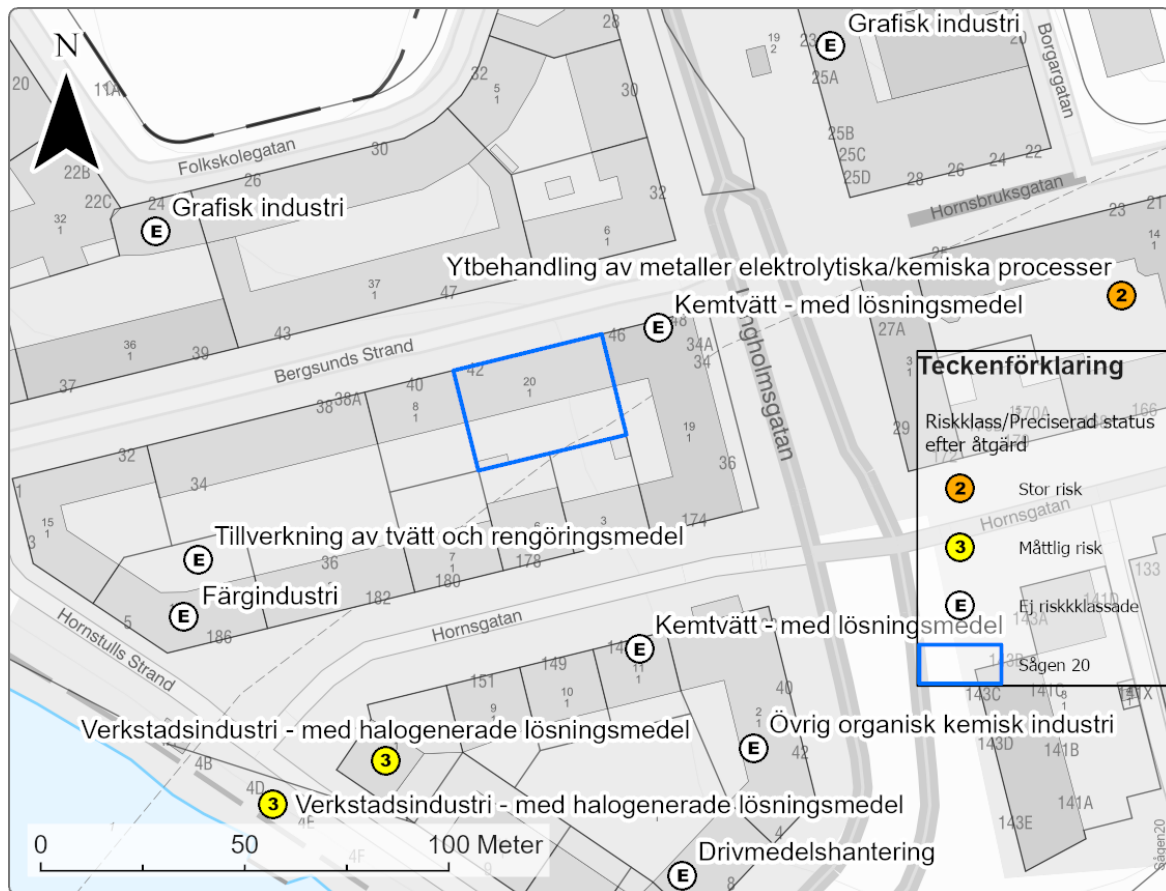
För lokalisering av förorenade och potentiellt förorenade områden finns Länsstyrelsens EBH-stöd (efterbehandlingsstöd) där landets alla riskområden är kartlagda. I syfte att kategorisera risken för respektive objekt utförs en MIFO (metodik för inventering av förorenade områden) där Fas 1 är en orienterande studie vilken resulterar i att ett objekt riskklassas enligt en fyrgradig skala (1-4). Fas 2 omfattar en översiktlig undersökning och vid behov en ny riskklassning. I tabell 1 redogörs för i närområdet aktuella objekt vilka inventerats enligt MIFO-metodiken.

Fastigheten Sågen 20 har varit bebyggd sedan 1880-talet. Från 1600-talet fram till 1880-talet tillhörde platsen Jakobsbergs malmgård med skiftande ägare och verksamheter. 1937 flyttades Jakobsbergs malmgård till Skansen där byggnaden står idag. Nuvarande byggnad med källargarage kom till på 1960-talet.

Inom fastigheten Sågen 20 har endast bostäder funnits historiskt, men i närheten av fastigheten har flera olika mindre industrier och verksamheter historiskt legat, se Tabell 1 och Figur 3, där återges potentiellt förorenande verksamheter som legat närmast Sågen 20. Aktuella verksamheter omfattar kemptvättar, färgindustri, grafisk industri och verkstadsindustri med halogenerade lösningsmedel. Dessa verksamheter har identifierats, och i vissa fall översiktligt inventerats, av Länsstyrelsen. Inga fördjupade undersökningar eller vidare riskklassning av objekten har kommit Tyréns till känna.

Tabell 1. Lista över närliggande potentiellt förorenade fastigheter, dess tidigare verksamheter, klassningar och branschtypiska föroreningar. Från Länsstyrelsernas EBH-stöd och branschlistan (2023).

Fastighetsbeteckning	Verksamhet	Verksamhetsnamn	Branschtypiska föroreningar	Bransch-klass	Riskklass enligt MIFO fas 1
Sågen 14	Färgindustri	H. Johansson & Co	PAH, Alifatiska kolväten, Bly	2	Ej riskklassad
Sågen 14, 15	Tillverkning av tvätt och rengöringsmedel	Nitor AB, Hornstull	Tungmetaller, PAH, Trikloret	3	Ej riskklassad, Inventering pågående
Sågen 19	Kemtvätt - med lösningsmedel	Tvättomat-Butiker AB	Klorerade alifater, alifatiska kolväten	2	Ej riskklassad
Tången 14, 15	Tillverkning av tvätt och rengöringsmedel	Nitor AB, Hornstull	Tungmetaller, PAH, Trikloret	3	Ej riskklassad, Inventering pågående
Tången 15	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	Ström & Johnson	Klorerade alifater, Alifatiska kolväten, PAH	2	3 – måttlig risk
Tången 11	Kemtvätt - med lösningsmedel	Amerikansk Special-press	Klorerade alifater, alifatiska kolväten	2	Ej riskklassad
Tången 2	Övrig organisk kemisk industri	Extas, Tekniska Fabriken, R. Strömberg	Alifatiska kolväten, PAH	2	Ej riskklassad
Släggan 8, 14	Ytbehandling av metaller elektrolytiska/kemiska processer	AB C.R. Carlströms Nysilverfabrik m.fl.	Klorerade alifater, Krom, Koppar	2	2 – stor risk
Fabriken 24	Kemtvätt - med lösningsmedel	Hornstulls kemiska tvätt- & pressinrättning	Klorerade alifater, alifatiska kolväten	2	Ej riskklassad
Fabriken 36	Grafisk industri	Stockholms Servicekopia AB	PAH, Bly	3	Ej riskklassad
Fabriken 4	Övrigt BKL 4, Fotolaboratorium	AV-Lab Nils Gunnebro AB		4	Ej riskklassad
Södermalm 1:23	Verkstadsindustri - med halogenerade lösningsmedel	AB Svenska Fläktfabriken, verkstaden	Klorerade alifater, Alifatiska kolväten, PAH	2	3 – måttlig risk

Figur 3. Potentiellt förorenade områden i närheten av Sagen 20, markerad med blå ruta.
Källa: EBH-kartan, Länsstyrelsernas EBH-stöd.

Historiska ortofoton över området visar inga tydliga skillnader mot nutida, eftersom de flesta byggnader som idag står i området byggts innan 1960. Utifrån närliggande historiska verksamheter och jordarten i området kan det inte uteslutas att halogenerade lösningsmedel och eventuella andra flyktiga ämnen kan ha spridits till fastigheten Sagen 20.

5 Provtagningsplan

5.1 Provtagningsplanens omfattning

Provtagningsplanen omfattar luftprovtagning fram till att proven sänds till laboratoriet.

5.2 Provtagningsmetod och provhantering

Fältundersökningen skall utföras enligt Tyréns interna rutiner och följer SGF:s fälthandbok för miljötekniska markundersökningar (Rapport 2:2013). Kvaliteten innebär att krav ställs på dokumentation, rengöring, provtagning och provhantering.

Provtagning föreslås omfatta uteslutande luftprovtagning i källarutrymmen då övriga delar av fastigheten är bebyggd och inte kan undersökas på annat vis. Provtagningen av luft utförs i syfte att utreda eventuell påverkan från flyktiga ämnen vilka genom gasavgång kan bidra med föroreningar i inomhusmiljön i byggnaden. Provtagning utförs med tre WMS passiva provtagare, tillhandahållna av laboratoriet, vilka monteras i källarutrymmet under 2-4 veckor för att sedan inhämtas och skickas på analys. Ju längre tid provtagaren får sitta, desto mer precisa analyser kan göras av laboratoriet, vilket i sig innebär en lägre rapporteringsgräns och en mer rättvisande bild. Tre prover med beteckningen T2401-03 tas ut och analyseras för klorerade lösningsmedel inklusive nedbrytningsprodukter (vinylklorid) och andra vanligt förekommande flyktiga kolväten, se Tabell 2.

Provtagarnas placering i källarutrymmet återges i bilaga 1.

5.3 Analysprogram

Proverna skickas efter insamling in till ackrediterat laboratorium, ALS Scandinavia för analys av flera flyktiga kolväten inklusive klorerade lösningsmedel och dess nedbrytningsprodukter.

Tabell 2. Förslag till analysprogram avseende luftmätningar inomhus.

Analys	Metod	Antal prov	Laboratoriets beteckning
Alifater	GC-MS	3	Meny E-2 - VOC i inomhusluft
Aromater	GC-MS	3	Meny E-2 - VOC i inomhusluft
Klorerade aromater	GC-MS	3	Meny E-2 - VOC i inomhusluft
Klorerade lösningsmedel	GC-MS	3	Meny E-2 - VOC i inomhusluft

6 Redovisning

Provresultaten sammanställs och redovisas i en miljöteknisk undersökningsrapport med bedömning av föroreningssituationen.

Ett utkast av rapporten kommer att skickas till beställaren för granskning innan rapporten färdigställs.

7 Referenser

SGF, 2013

Fälthandbok Undersökningar av förorenade områden, Svenska Geotekniska Föreningen, SGF Rapport 2:2013

Naturvårdsverket, 2023

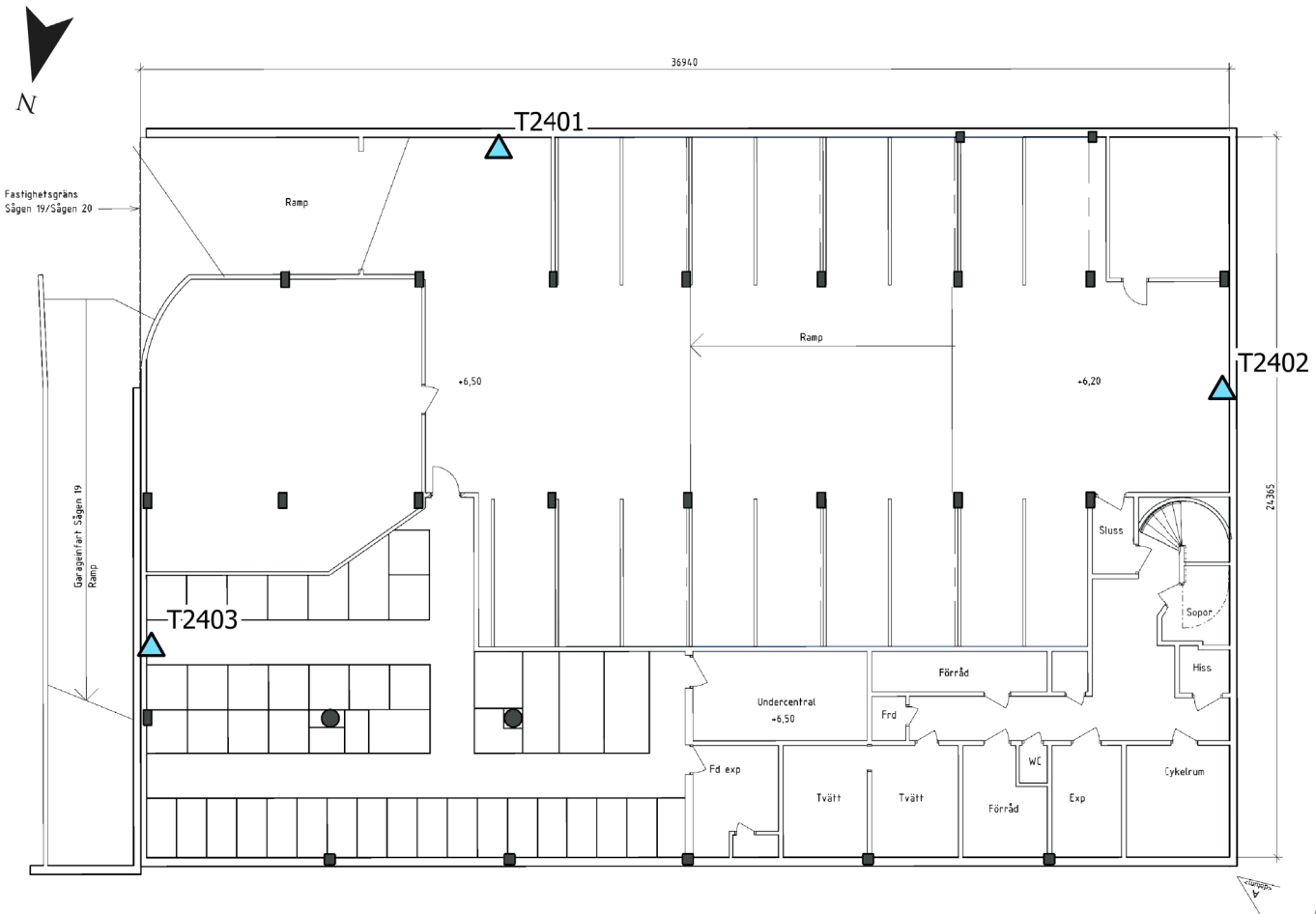
Branschlistan förorenade områden (2023)

Bilaga 1. Plankarta

Teckenförklaring

 Provtagningspunkter

Inkom till Stockholms stadsbyggnadskontor - 2024-06-19, Dnr 2023-12025

Sögen 20 påbyggnad

Projektnummer: 342067

Skala: 1:250

Kartproducent: Anton Holm

2024-03-05

